

УДК 338.48:658.8

Биліменко А.В.¹, Зайцева В.М.²

¹ студент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² канд. пед. наук, професор, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

ВИКОРИСТАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Термін «зелена економіка» не отримав однозначного сталого визначення. Значимим є застосування визначення «зеленої» економіки, яке сформульовано ЮНЕП (Програмою ООН з навколишнього середовища) [1]. Згідно з ЮНЕП «зеленою» є економіка, яка забезпечує довгострокове підвищення добробуту

людей та скорочення нерівності, дозволяючи майбутнім поколінням уникнути ризиків для навколишнього середовища, а також збідніння. Концепція зеленої економіки не замінює концепцію сталого розвитку. Досягнення стабільного стійкого економічного розвитку залежить від екологізації економіки. Базовими напрямками зеленої економіки є: ефективне використання природних ресурсів; збереження природного капіталу; зменшення забруднення викидів вуглецю; запобігання втрати екосистемних послуг; зростання доходів і зайнятості.

Довоєнний тип еколого-економічного розвитку економіки типового промислового регіону України досі можна визначати як техногенний за всіма показниками. Це природоємний або природоруйнівний тип розвитку, який базується на використанні штучних засобів виробництва, створених без урахування екологічних обмежень. Зазначену модель економіки називають «коричневою», а характерною рисою цього типу розвитку є виснажливе і швидке використання усіх видів природних ресурсів, яке супроводжується значним економічним збитком, що є вартісною оцінкою забруднення навколишнього середовища та деградації природних ресурсів в результаті діяльності людей. Техногенному типу економічного розвитку притаманні значні екстерналії або зовнішні ефекти. У природокористуванні їх можна охарактеризувати як негативні еколого-економічні наслідки економічної діяльності, які не приймаються до уваги суб'єктами цієї діяльності [3].

У ряді зарубіжних країн вже розроблені стратегічні плани «озеленення» національної економіки. Експерти програми ООН з вивчення навколишнього середовища систематизували напрямки економічного розвитку країн світу і поклали їх в основу «зеленого» курсу і дані стратегії розрізняються з точки зору пріоритетів й інтерпретації «зеленої» економіки. В офіційних документах України поняття «зелена економіка» ще практично не використовується. Однак, варто зауважити, що намічена країною мета і завдання на довгострокову перспективу взаємопов'язані з напрямками переходу до економіки цього типу [2]. Завданням вітчизняної економіки на післявоєнному етапі є відхід від сировинної моделі і даний напрямок є пріоритетним і в концепції «зеленої»

економіки. В контексті переходу України на траєкторію еколого-економічного розвитку значно зростає роль «озеленення» економіки промислових регіонів країни. В цьому зв'язку проблеми та перспективи переходу Запорізької області до зеленої економіки ідентифікуються з розвитком екологічного туризму.

Для всебічного аналізу розвитку туристичної галузі слід звернути увагу на вплив металургійного комплексу на екологію міста Запоріжжя та Запорізької області. При цьому, до негативних моментів, які зумовлені впливом комплексу, доцільно віднести: критичну екологічну ситуацію в регіоні, соціальний стан розвитку регіону, рівень смертності. Забруднене навколишнє середовище сприяє зниженню тривалості життя населення, зростанню захворюваності та смертності людей працездатного віку, призводить до перевищення смертності відносно народжуваності майже вдвічі й позначається на працездатності кадрів. Регіон має стабільно від'ємний природний приріст людей, тому що кількість померлих значно перевищує кількість народжених. Це пояснюється тим, що окремих захворювань населення в області більше, ніж в Україні, в цілому [5].

Втім, туристичний потенціал Запорізької області може зіграти провідну роль в переході від «коричневої» до «зеленої» економіки, в тому числі за підтримки розвитку регіонів зі слаборозвиненою економікою, рішення регіональних соціально-економічних проблем. Тобто, одним з перспективних напрямків переходу до «зеленої» економіки є екологічний туризм. Запорізька область має унікальний природний та рекреаційний потенціал щодо розвитку туризму. До переваг екологічного туризму Запорізької області можна віднести такі [4]: підвищення зайнятості в регіоні, створення нових робочих місць; розвиток сфери послуг, пов'язаних з сервісом туристів; залучення закордонних інвестицій для екологічного туризму; раціональне використання, охорона та відновлення природної та спадщини; розвиток інфраструктури; додаткові надходження грошових коштів до бюджету. Для результативної трансформації економіки області в «зелену» потрібні розробка і реалізація конкретних заходів, включаючи законодавчі, економічні, організаційні, податкові та інші рішення для сприяння прискореного процесу екологізації Запорізького регіону.

Список використаних джерел:

1. Індустрія гостинності в Україні: стан і тенденції розвитку. Колективна монографія / за заг. ред. В.М. Зайцевої. Запоріжжя: Просвіта, 2017. 240 с.
2. Маркетинг в туризмі : навчальний посібник. / С. М. Цвілій, Т. С. Кукліна, В. М. Зайцева. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 260 с.
3. Цвілій С. М., Жилко О. М., Зайцева В. М. Відновлення туристичної екосистеми в післявоєнному періоді. *Відновлення природно-ресурсного потенціалу та стійкості екосистем : колективна монографія* ; [підрозділ 5.3] за заг. ред. Т. О. Чайки. Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2023. С. 292–299.
4. Tsviliy S., Gurova D., Korniienko O. Sustainable development of ecological tourism in a regional tourist destination. *Зелена економіка» – необхідна умова сталого розвитку національної економіки України* : кол. моногр. / за заг. ред. О.Л. Гальцової. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 67–82.
5. Zaitseva V., Tsviliy S., Gurova D., Korniienko O., Mamotenko D. Postcoronavirus formation of tourist micro-business of the region on the basis of economic security. *Management, finance, economics: modern problems and ways of their solutions* : monograph. USA. Boston: Primedia eLaunch, 2021. P. 169–202.